

XVI Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów: „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja”

Diecezja Ełcka

Synteza diecezjalna

1. PRZEBIEG SYNODU W DIECEZJI EŁCKIEJ

- Inauguracja etapu diecezjalnego

Uroczyste otwarcie synodu miało miejsce 17 października 2021 roku w Katedrze Ełckiej. Mszy Świętej przewodniczył Ksiądz Biskup Jerzy Mazur, Biskup Ełcki. Homilię wygłosił Ksiądz Biskup Adrian Galbas, Biskup Pomocniczy Diecezji Ełckiej. W inauguracji uczestniczyli pracownicy Ełckiej Kurii Diecezjalnej, moderatorzy Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Ełckiej, przedstawiciele wszystkich dekanatów diecezji ełckiej, Osoby Życia Konsekwentnego, diakoni stali, seminarzyści, nadzwyczajni szafarze Komunii św., przedstawiciele wspólnot i ruchów kościelnych, oraz wierni świeccy. Biskup Ełcki we wprowadzeniu do Mszy św. zaznaczył, że jesteśmy zachęceni aby trwać mocno w wierze i wejść na drogę synodalną, aby razem kroczyć, aby przede wszystkim wsłuchiwać się w głos Ducha Świętego i wsłuchiwać się w głos ludzi, przez których Duch Święty mówi i podpowiada. W homilii Ksiądz Biskup Adrian Galbas wyjaśniał, że rozpoczynający się etap diecezjalny synodu jest okazją do wspólnego spojrzenia na Kościół, który tworzymy w parafiach, dekanatach, wspólnotach, w całej diecezji, jak również ma być okazją do postawienia sobie najprostszych z pytań: czy Kościół, który budujemy to ten, do budowania którego zaprasza nas Chrystus? Czy Kościół, który budujemy to ten, którego wzór znajdujemy w Ewangelii? A jeśli nie, albo nie całkiem, to dlaczego i co możemy, co powinniśmy i co musimy zrobić, aby uczynić go bardziej ewangelicznym? Przed błogosławieństwem Biskup Ełcki powołał do

istnienia Diecezjalny Zespół Synodalny oraz wręczył Księdzu Rektorowi i wszystkim Księżom dziekanom świece synodalne. W niedzielę 24 października 2021 roku odbyła się inauguracja synodu we wszystkich parafiach diecezji ełckiej oraz wszystkich wspólnotach zakonnych.

- Publikacja synodalna

Wydział Duszpasterstwa Ogólnego Ełckiej Kurii Diecezjalnej przygotował publikację zawierającą materiały stanowiące pomoc do przeprowadzenia spotkań synodalnych, aby wypowiedzieć się w tematach zaproponowanych przez Stolicę Apostolską. Publikacja zawiera konspekty dziesięciu spotkań. Każde spotkanie rozpoczyna się modlitwą synodalną i rozważaniem fragmentu Pisma Świętego. Po rozważaniu Pisma Świętego następuje wprowadzenie w temat oraz zachęta, aby każdy wypowiedział się, biorąc pod uwagę pytania podane przez Stolicę Apostolską. Po zakończeniu części dyskusyjnej następuje podsumowanie spotkania oraz spisanie wniosków, które zostaną przekazane Diecezjalnemu Zespołowi Synodalnemu.

- Prace Diecezjalnego Zespołu Synodalnego

W skład Diecezjalnego Zespołu Synodalnego wchodziło dwanaście osób. Poszczególne spotkania odbywały się od października 2021 roku do maja 2022 roku. Każdemu z członków Diecezjalnego Zespołu Synodalnego zostały przydzielone parafie poszczególnych dekanatów, aby nadzorować prace synodalne w przydzielonych parafiach. Każde spotkanie Diecezjalnego Zespołu Synodalnego składało się z dwóch części: omawianie przebiegu prac synodalnych w poszczególnych parafiach oraz omawianie jednego z dziesięciu tematów synodalnych. Do grudnia 2021 roku koordynatorem diecezjalnym był Ksiądz Biskup Adrian Galbas, biskup pomocniczy diecezji ełckiej. Natomiast od grudnia 2021 roku koordynatorem diecezjalnym został Ks. Jacek Uchan, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Ełckiej Kurii Diecezjalnej.

- Tworzenie i prace Parafialnych Zespołów Synodalnych i innych grup synodalnych

Każda parafia miała powołać jeden lub kilka zespołów synodalnych. W tym celu organizowano spotkanie Parafialnej Rady Duszpasterskiej wraz z liderami wszystkich wspólnot działających w danej parafii. Parafialny Zespół Synodalny składał się maksymalnie z dwunastu osób. Prace synodalne trwały od listopada 2021 roku do maja 2022 roku. Każdy Parafialny Zespół Synodalny wybierał swego koordynatora, z którym kontaktowała przydzielona osoba z Diecezjalnego Zespołu Synodalnego. W diecezji ełckiej powstało 180 Parafialnych Zespołów Synodalnych, w skład których wchodziło 110 kapłanów, 23 sióstr zakonnych, 18 alumnów Wyższego Seminarium Duchownego oraz około 2000 wiernych świeckich. Wnioski ze spotkań synodalnych zostały nadesłane ze 140 grup synodalnych. Istniała również możliwość wzięcia udziału

w pracach synodalnych indywidualnie. Wówczas swoje refleksje synodalne przesyłano drogą elektroniczną na adres Ełckiej Kurii Diecezjalnej. Do uczestnictwa w pracach synodalnych zachęcano poprzez ogłoszenia parafialne oraz media społecznościowe.

2. CO CIESZY W KOŚCIELE?

- Towarzysze podróży

Towarzyszami podróży w większości przypadków są osoby przychodzące do kościoła. Razem podążają kapłani, diakoni stali, siostry zakonne i osoby świeckie. Wspólnotę parafialną tworzą ludzie o różnym statusie i wykształceniu, różnym stopniu religijności. To ludzie, którzy identyfikują się ze wspólnym wyznaniem wiary, których to wyznanie wiary i wartości chrześcijańskie przyciągają do tej samej drogi, i którzy utożsamiają się z nauczaniem Kościoła. W wielu wnioskach synodalnych podkreślano, że podążanie razem lepiej jest widoczne w poszczególnych wspólnotach istniejących w parafii oraz w małych parafiach. Wówczas jeden drugiego zna osobiście, zna jego radości, cierpienia i trudne doświadczenia. W Kościele jest miejsce nie tylko dla osób praktykujących życie sakramentalne, ale również dla tych, którzy z różnych przyczyn są tego pozbawieni.

- Słuchanie

W wielu przypadkach plebania parafialna jest postrzegana jako miejsce, gdzie można przyjść i porozmawiać z księdzem na nurtujące sprawy i problemy. Szczególnymi miejscami, kiedy świeccy mają możliwość bycia wysłuchanym, są spotkania w grupach. Wówczas w mniejszych wspólnotach mogą oni wyrazić swoje wątpliwości lub zdanie na poszczególne tematy.

- Zabieranie głosu

Wierni mają możliwość zabrania głosu z racji różnych okoliczności. Mają oni możliwość wypowiedzenia się podczas wizyty duszpasterskiej, czy podczas osobistych spotkań z księdzem proboszczem. Zdecydowanie lepszą możliwość zabrania głosu mają członkowie rad parafialnych oraz członkowie różnych grup i wspólnot kościelnych.

- Celebrowanie

Cieszy fakt, iż w wielu parafiach kapłani sprawują Msze św. i nabożeństwa z należyтым szacunkiem i pobożnością. Homilie są oparte o Słowo Boże, głoszone są językiem zrozumiałym, odnoszą się do problemów wiernych i są wolne od politycznych komentarzy.

Widoczne jest zaangażowanie całego zespołu liturgicznego: ministranci, lektorzy, nadzwyczajni szafarze Komunii św. w znacznej części parafii

widoczna jest troska o czystość i wystrój budynku kościoła parafialnego i kaplic filialnych, troska o czystość szat i paramentów liturgicznych.

W wielu parafiach wierni angażują się czynnie w liturgię Mszy św. poprzez śpiew. Istnieją chóry parafialne i schole młodzieżowe.

- Współodpowiedzialni w misji

Coraz więcej ludzi świeckich zaczyna rozumieć, że każdy na mocy chrztu świętego jest powołany, aby świadczyć o swojej wierze tam, gdzie żyje, pracuje lub uczy się, a pierwszym miejscem ewangelizacji powinna być rodzina. Coraz więcej świeckich rozumie, że w codziennych sprawach jesteśmy najbardziej skuteczni w ewangelizacji, bo przede wszystkim świadczymy swoim życiem i poglądami.

Przez swoją osobista modlitwę wielu parafian czynnie włącza się na rzecz misji. W wielu parafiach podczas liturgii istnieje modlitwa w intencji misji i misjonarzy. Łączność z misjonarzami przez członków Kościoła wyraża się nie tylko w pamięci modlitewnej za misjonarzy i kraje misyjne, ale również poprzez zaradzanie potrzebom materialnym (np. włączanie się w zbiórki na rzecz misji oraz inne formy pomocy). Wierni chętnie podejmują duchową adopcję misjonarza, modląc się za niego i wspierając materialnie. W wielu parafiach zapraszani są misjonarze, którzy dają świadectwo swojej pracy misyjnej oraz swoim zapałem motywują do większego zaangażowania misyjnego.

Dzieci i młodzież chętnie włączają się w różne akcje duszpasterskie na rzecz misji: „kolędnicy misyjni”, „Orszak Trzech Króli”, konkursy misyjne, szkolne koła misyjne, wolontariat misyjny. Dzieci, młodzież i dorośli chętnie brali udział w Ogólnopolskim Kongresie Misyjnym w Warszawie oraz w dwóch Kongresach Misyjnych w diecezji ełckiej. Owocem synodalności Kościoła Ełckiego jest zainicjowanie Ełckiego Wolontariatu Misyjnego Młodych, który świadomie rozpoznaje potrzeby Kościoła i na nie odpowiada w posłudze wolontaryjnej.

- Prowadzenie dialogu w Kościele i społeczeństwie

Dialog ma miejsce przede wszystkim w poszczególnych grupach i wspólnotach parafialnych. Zwykle jest on związany ze specyficznymi tematami, problemami w konkretnej wspólnotie i służy ich omówieniu oraz szukaniu dróg rozwiązania i podjęcia działań.

W wielu przypadkach dialog wewnątrz Kościoła najczęściej prowadzony jest podczas wizyt duszpasterskich w domach, spotkań osobistych, spotkań formacyjnych przygotowujących do przyjęcia sakramentów świętych, a także przy różnych okazjach w szkole. Spotkania synodalne sprawiły, że zaczęli się na nich gromadzić parafianie wymieniając poglądy w temacie spotkania. Wcześniej nie było takich spotkań choć bardzo były potrzebne i oczekiwane.

- Dialog z innymi wyznaniem chrześcijańskimi

Większość naszej wspólnoty to katolicy, nieliczni to inne wyznania. Nie występuje pomiędzy nami wrogość, raczej panuje tolerancja. Relacje między chrześcijanami są dobre i warto zabiegać o to, aby były jeszcze lepsze. W spotkaniach i rozmowach nie są budowane bariery, lecz uwaga skupiona jest na tym, co łączy. Są to kontakty sąsiedzkie, kontakty w miejscu pracy, czy małżeństwa mieszane.

- Władza i uczestnictwo

W zdecydowanej większości widoczny jest szacunek i posłuszeństwo okazywane biskupowi. W wielu przypadkach proboszcz parafii jest postrzegany jako prawdziwy pasterz wiernych w parafii, który w żaden sposób nie okazuje wyższości nad swoimi parafianami i jeśli tylko potrafi, przychodzi z pomocą.

Coraz częściej pojawia się przekonanie, że wszyscy są odpowiedzialni za wspólnotę parafialną poprzez różną aktywność: udział w pracach rady duszpasterskiej, ekonomicznej, w Parafialnym Zespole Caritas, różnych wspólnotach, czy troska o świątynię. Udział osób świeckich w kwestii odpowiedzialności za Kościół ma charakter otwarty. Jakkolwiek nie wszyscy wierni są bezpośrednio zainteresowani sprawami Kościoła, to nie istnieje problem włączania ich do bezpośredniej współpracy. Cieszą przypadki pracy zespołowej kapłanów i świeckich w różnych zakresach. Widoczna jest dobra wola z obu stron w działaniach duszpasterskich, które służą dobru wiernych.

- Rozznawanie i podejmowanie decyzji

W większości parafii Kapłani starają się wsłuchiwać w głos wiernych. Ostateczne decyzje zapadają poprzez głosowanie lub podejmowane są samodzielnie przez kapłanów. Realizacja konkretnego działania duszpasterskiego lub gospodarczego jest ogłaszana wiernym, z podkreśleniem, że jest to wspólna decyzja kapłanów i świeckich przedstawicieli parafii.

- Formowanie się do synodalności

W poszczególnych wspólnotach i grupach parafialnych istnieje właściwa formacja, aby każdy miał odwagę wypowiadać się i dążył przede wszystkim do tego, co jest dobre dla Kościoła.

3. OBSZARY WYMAGAJĄCE UZDROWIENIA I NAWRÓCENIA W PARAFII I DIECEZJI

- Towarzysze podróży

Towarzyszami podróży są głównie domownicy, krewni, sąsiedzi, przyjaciele, współpracownicy. Na co dzień członkowie Kościoła nie mają czasu

dla siebie nawzajem. Nie mają czasu na budowanie wspólnoty pomiędzy sobą i ze sobą poza czasem wspólnej modlitwy i uczestnictwem w Eucharystii. Nie wszyscy, którzy są „na marginesie” chcą należeć do Kościoła i nie wszyscy chcą taką pomoc od Kościoła otrzymać.

Problemem jest brak wspólnego języka i brak relacji z innymi członkami wspólnoty. To powoduje, że ludzie czują się pozostawieni sami sobie, czują się zaniedbani i w konsekwencji trafiają na margines lub odchodzą z Kościoła. Przeszkodami w tworzeniu pełnej wspólnoty są także brak jedności w hierarchii kościelnej oraz brak autorytetów. Na marginesie pozostają osoby, które nie chcą angażować się w żaden sposób w życie Kościoła. Taka postawa często podyktowana jest obojętnością oraz niechęcią do Kościoła. Niepokojące jest to, że wiele osób żyje poza Kościołem i w żaden sposób nie są oni zainteresowani życiem wiarą.

Zdecydowanie nie chcemy podążać razem z innowiercami oraz tymi, którzy nawołują do różnych form odstępstw od zasad wiary katolickiej.

- Słuchanie

Brak czasu duchownych na wysłuchanie wiernych świeckich. Potrzeby są obecnie bardzo duże. W niektórych przypadkach kapłani nie mają na to czasu, albo ten czas znacznie ograniczają. Słuchaniu przeszkadza brak postawy otwartości oraz czasem zaufania świeckich wobec kapłanów. Utrudnione jest ono przez fałsz, rozmywanie nauki Kościoła, brak umiejętności słuchania, brak umiejętności zadawania właściwych pytań, żeby okazać zainteresowanie i sprawić, żeby słuchający poczuł się bezpiecznie. W niektórych wnioskach synodalnych zwrócono uwagę na to, że wierni są wysłuchiwanie tylko przy sakramencie spowiedzi, kapłani nie wsłuchują się w głos i potrzeby parafian, a swoje pomysły uważają za najlepsze oraz przyzwyczaili się do wydawania poleceń. Smuci także fakt, że w niektórych parafiach nie istnieją grupy duszpasterskie dla młodzieży.

- Zabieranie głosu

Trudności w zabieraniu głosu wynikają często z oceniania przez inne osoby lub obawę narażenia się innym. Często powielane są poglądy większości. Wiele osób boi się wyrażania własnej opinii na dany temat, aby nie zostać źle ocenionym lub zaatakowanym. W kilkunastu wnioskach synodalnych zostało wyrażone przekonanie, że na szczere zabranie głosu decydują się tylko ci, którzy są zdecydowani na wszelkiego rodzaju trudne konsekwencje.

Warto zastanowić się nad językiem artykułów zawartych w prasie katolickiej, gdyż odbiorcami są najczęściej ludzie starsi lub w średnim wieku. Artykuły powinny być pisane jasnym, zrozumiałym dla wszystkich językiem. Także język listów pasterskich biskupów jest często zbyt trudny, obfitujący w terminologię ściśle teologiczną.

Zabieranie głosu o Kościele poza Kościołem jest trudne. Coraz częściej można spotkać się z wrogością rozmówcy, który ma już swoje ustalone

negatywne poglądy na tematy dotyczące Kościoła i nie chce słuchać osób z innym zdaniem, a tylko wypowiedzieć swoje zdanie. Coraz więcej jest sytuacji, kiedy ludzie wyjątkowo odważnie, a nawet agresywnie wypowiadają się na temat Kościoła lub głoszonej przez Kościół nauki.

- Celebrowanie

Niestety są wierni, którzy uczestniczą w Eucharystii kierując się głównie tradycją, niż prawdziwą wiarą. U niektórych kapłanów zauważana jest rutyna w posłudze i celebrowaniu Eucharystii. Widoczne jest również wprowadzanie do liturgii elementów świeckich przez niektórych kapłanów i świeckich, którzy w ten sposób niszczą poczucie Sacrum. W kilkunastu wnioskach synodalnych pojawia się apel, aby chronić liturgię przed zeświecczeniem. W niektórych miejscach pojawia się muzyka Nieliturgiczna, a wręcz czysto świecka.

Potrzebna jest formacja dzieci, młodzieży i dorosłych dotycząca znaczenia wartości Eucharystii i umiejętności jej przeżywania po katolicku. Dzieci i młodzież przychodzą do kościoła i korzystają z sakramentów z konieczności bądź obowiązku (np. z okazji I Komunii Świętej czy sakramentu bierzmowania). Kiedy przystąpią do I Komunii św. lub bierzmowania zaprzestają praktyk religijnych.

- Współodpowiedzialni w misji

Nadal w wielu rodzinach diecezji nie ma przekonania, że to rodzice są pierwszymi przekazicielami wiary swoim dzieciom, że są „swoistymi misjonarzami” poprzez naukę modlitwy, praktykowanie życia sakramentalnego i posyłanie dziecka na lekcję religii. W wielu wnioskach synodalnych podkreślano, że rodzina przestała być szkołą wiary, a u rodziców brakuje przykładu w przekazywaniu i umacnianiu wiary.

Potrzebna jest większa komunikacja medialna z wykorzystaniem możliwości m. in. Internetu. Wysoka jakość w tej dziedzinie może przyczynić się do lepszego docierania do ludzi poszukujących, którzy będą się otwierać i dzielić swoimi problemami.

- Prowadzenie dialogu w Kościele i społeczeństwie

Istnieje bardzo dużo różnic poglądów między ludźmi. Niektóre wynikają z różnic pokoleniowych np. młodzi inaczej patrzą na czystość przedmałżeńską, mieszkanie razem przed ślubem, prawdę itp. Niektóre są owocem różnic w postrzeganiu społecznym i politycznym. Trudne jest prowadzenie dialogu z osobami, które traktują Kościół wyłącznie jako instytucję, a nie wspólnotę.

- Dialog z innymi wyznaniem chrześcijańskimi

Istnieją przypadki braku akceptowania wyznawców innych religii. Nie potrafimy czerpać z bogactwa innych religii. W niektórych środowiskach krzewienie ekumenizmu jest znikome.

- Władza i uczestnictwo

Istnieją przypadki nadużywania władzy. Kapłani, osoby odpowiedzialne czy znaczące w Kościele (w tym również osoby świeckie), mający już utwierdzoną swoją pozycję. Niechętnie przyjmują uwagi, opinie i pomysły osób trzecich. W kilku syntezach synodalnych podkreślano, że kapłani uważają się za nieomylnych i są zamknięci na propozycje parafian.

W niektórych parafiach stopień zaangażowania świeckich jest znikomy. Wśród przyczyn wskazuje się następujące: brak chęci zaangażowania w cokolwiek, nagromadzenie innych zajęć, możliwość zaangażowania się w pracę w Kościele obecnie nie jest postrzegane jako powód do dumy, brak dobrego organizatora, który umiejętnie zachęciłby parafian do działania.

- Rozeznawanie i podejmowanie decyzji

We wnioskach synodalnych pojawia się postulat, aby proboszczowie respektowali większą autonomię podczas prac rad parafialnych w zakresie ich działania. Niekiedy zamiast rzeczowej dyskusji podczas spotkań z radami parafialnymi pojawia się stwierdzenie proboszcza: „bo ja tak zarządzam”.

- Formowanie się do synodalności

Dla wielu osób synodalność jest pojęciem niezrozumiałym.

Koordynator diecezjalny: Ks. Jacek Uchan
Sekretariat synodu: S. Blanka Szymańska OSB